Vårsei ved Marihølet

Av Edmund Schilvold

Når hvitveisen sniker seg opp av krøllete løv og fyller skogene på Jeløya med framtidstro, da kommer også stimene av sei fram fra sine gjemmesteder og gir nytt liv til vannet i fjorden. Garantier har fiskeren aldri. Men av og til slår drømmen ut i full blomst.

En varm ettermiddag er i ferd med å gli over i kveld da jeg løsner fortøyningene og putrer rolig ut av havna i Sonskilen. Denne våren har jeg for første gang fått tilgang til båt, og jeg nyter den nye følelsen av salt frihet.

Noen prangende farkost er det ikke, men med romslige sytten fot, gyngende stødighet og kalesje mot elementene, passer den perfekt til mitt bruk. Baugen skjærer pent gjennom det stille vannet. En stamp og en kasse med fiskesaker står klar til bruk. Et lett nordadrag leker med håret. Av og til er livet helt greit, tenker jeg med et fornøyd flir.

Borte ved Sauholmen lyser noen hvite seil i motlyset. Seilskolen er ute på tur. Jeg styrer utenom og sørvestover, forbi oddene på Laksa, der noen fluefiskere frister lykken. Mang en ørret lar seg lokke inn i vikene av ferskvannet fra Hølenelva.

Mot Bevøya

Så, med litt mer fres på motoren, setter jeg kursen for Bevøya. Som en festning vokter den innseilingen, forreven og mektig, med spisse trekroner i silhuett mot den lave sola.

Noen minutter seinere ser jeg Bevøysundet åpne seg som en port mot sør. På den ene siden ligger den skarpe åsen som former nordspissen av Jeløya, på den andre stiger Bevøyas østside bratt opp av det smule vannet. En trang, dramatisk passasje, der fjordbunnen hever seg til en grunn terskel før den igjen kaster seg ned i det hemmelighetsfulle dypet.

Enkel fiskeglede

Uten å gå inn i sundet stopper jeg båten et øyeblikk for å gjøre klart til dorging. Jeg er tent på å fiske meg nedover langs utsiden av øya, der seien hogg på sist jeg var ute, og ser allerede for meg stimer av blanke, svartryggede skikkelser i flukt gjennom vannmassene.

Utstyret jeg finner fram er av enkleste type. En harpe med gummimark og blinker og en passe stiv, meterlang trekjepp, det er det hele. I bagasjen har jeg både stang og snelle, men den lar jeg ligge så lenge. Det er en avslappet sjarm ved de gamle og ukompliserte fiskemetodene, og kontrasten til glossy kataloger og overfylte butikkhyller kan knapt bli større. Når utstyrsprodusentene tordner fram med sine høyteknologiske anbefalinger, gir det en viss tilfredsstillelse å kunne konstatere at noe så banalt som et stykke nylon med kroker fortsatt kan gi fiskeglede.

Med motoren på laveste hastighet mater jeg snøret ut i kjølvannet og slår et halvstikk rundt kjeppen. Den krummer seg svakt idet snøret strammer seg opp, og med et halvt øye på ”nappindikatoren” lener jeg meg tilbake og trekke inn den friske sjølufta. Det er bare å avpasse farten, holde kursen og vente.

Vennlige Bile

Ferden går videre, forbi den mørke, skyggelagte nordsiden, der vulkanske klipper stuper ned til dyp på mer enn tretti meter. Så kommer jeg over på den solfylte vestsiden, der villskapen må vike for odder og rullesteinsstrender.

Noen hundre meter lenger sør ligger avlange, gresskledde Bile, Bevøyas rake motsetning. Den vesle stripen av en øy var en gang kjent for sitt vertshus. Nå er den bare en fredelig plett for sjøfugler og sommergjester.

Et forvarsel

Midt mellom de to hører jeg plutselig et rykk i pinnen. Jeg hiver meg bort og griper tak i snøret. Øyeblikkelig kjenner jeg den tunge, kraftfulle motstanden som signaliserer pen fisk.

Med noe av den samme følelsen som når en bråvåkner om morgenen og oppdager at en har forsovet seg, begynner jeg å hale inn det som kjemper imot i den andre enden. Slik som snøret strammer i hendene kan det ikke være annet enn sei. Pen størrelse må det være på den også, tenker jeg oppglødd.

Flere ganger blir motstanden nesten borte. Men så kommer den tilbake igjen for fullt. Fisken svømmer vekselvis mot og bort fra båten, og jeg drar inn så raskt jeg makter for å holde kontakten. Får fisken slakt snøre, kan kroken fort falle ut av festet.

Så kommer den sølvblanke fangsten til syne nede i det klare vannet. Først lemper jeg én sei ombord, så følger en til. Begge er fine eksemplarer, runde over ryggen og med svulmende mager. Ingen av dem er under to kilo. I et kort øyeblikk beundrer jeg nyansene i skinnet, vel vitende om at de snart vil tape seg. Fisken er aldri så vakker som i sekundene etter at den er kommet opp av vannet.

Bare en slenger?

Ikke lenge etter er snøret igjen ute, og nå vokter jeg pinnen med blikket, klar til å sprette opp så snart neste napp kommer. Men fem minutter går, og ingenting skjer. Etter ti minutter uten tegn til liv snur jeg og går tilbake dit det først hogg til. Var det bare et par slengere? Jeg snur nok en gang og fortsetter forbi Bile mens jeg spekulerer på hvor fisken tok veien. Alle mulige spørsmål melder seg. Dorger jeg på riktig dyp? Har jeg passe fart? Husket jeg å kvesse krokene?

Selv langt utepå fjorden har brisen gitt seg, og bare dønningene fra skipstrafikken får båten til å gynge. En gyllen forventning hviler over landskapet. I vest henger en søyle av røyk over fabrikken på Tofte, og bak troner åsene på Hurumlandet. I øst ligger buktene på Jeløya.

Måker er signalet

Jeg har såvidt rukket å slå meg til ro med en kaffekopp da jeg blir vår noen måker flere hundre meter lengre sør, inne i bukta ved Nes. De er for langt unna til at jeg kan se hva som foregår, men jeg speider etter båter for å få bekreftet at det bare er noen som ligger og renser fisk.

Da jeg nærmer meg innser jeg at det ikke er en eneste båt i området. I tillegg flytter måkene seg i et mønster jeg kjenner igjen fra tidligere år. Små flokker av fugl flyr hit og dit over vannflata, som om de prøver å holde følge med noe der nede i dypet.

To og to

Idet jeg dorger forbi de første skrikende måkene våger jeg ennå ikke helt å tro at jeg har funnet akkurat det jeg har vært på jakt etter; en stim av sei som jager sammen sild og presser den opp mot overflaten slik at måkene kan forsyne seg.

Men denne kvelden blir eventyret virkelighet. Med ett hogger noe til å det knaker i kjeppen. Jeg lar motoren gå på tomgang og begynner å hale inn.

Denne gangen drar det enda kraftigere. Like fullt lander snart to nye sei i stampen. Det gjelder å utnytte tida. Plutselig kan stimen forsvinne.

Ikke før er snøret tilbake i vannet, så sitter det fisk på igjen. Nok en gang drar jeg to sprellende sei over ripa. En av dem kommer seg løs og hopper rundt i båten så det smeller i dørken. Men det gjør ikke noe. Det er fest, og jeg fryser av fryd over endelig å oppleve det jeg har ventet på gjennom hele vinteren.

Full pott

I løpen av den neste timen blir båten åsted for den reneste massakre. Jeg hiver ut, haler inn og prøver så godt det lar seg gjøre å følge måkene. Gang på gang sitter fisken på allerede før båten er tilbake i dorgefart. Stampen fylles til randen med fisk.

Da sola takker for seg anslår jeg fangsten til nærmere tretti sei, de fleste på halvannen til to kilo. Båten er forvandlet til den reneste hvalfangstskuta. Blod og salt sjø renner nedover sidene. Jeg velger å gi meg selv om kalaset fortsetter lengre ute. Som en enslig skygge mot solnedgangen kjører jeg tilbake. Takket være måkene ble en tilfeldig båttur til et fiskeeventyr av dimensjoner.

En oppskrift på ovnsbakte poteter

Sei er god mat. Litt tomat og karri setter en ekstra spiss på dette lettvinte måltidet:

4 store fileter
2 løk
2 store tomater
2 ts salt
1 ts karri
1 ts svart pepper
2 ss smeltet smør
1 dl vann

Smør en ildfast form og dekk bunnen med løk skåret i skiver. Tilsett ca. 1 dl vann. Pynt kantene av formen med tomater delt i båter. Legg i filetene og dryss med salt, pepper og karri. Drypp med smeltet smør og stek midt i ovnen ved 200 grader i ca. 25 minutter. Serveres med kokte poteter, salat og rømme.